

Groepshuisvesting zeugen nodig voor afzet van Nederlandse bacon naar het Verenigd Koninkrijk

Jan Huiskes, Han Swinkels en Gé Backus, PV

Naar aanleiding van de op handen zijnde regelgeving in het Verenigd Koninkrijk (**VK**) tot het huisvesten van niet-lacterende zeugen in groepen is de relatie onderzocht tussen de export van Nederlandse bacon naar het VK en de hiervoor benodigde productieomvang op varkensbedrijven in het VK, Denemarken en Nederland. Het marktaandeel van Nederlandse bacon in het VK zal inkrimpen indien de Nederlandse varkenssector er niet in slaagt tegemoet te komen aan de eisen van de Britse supermarkten.

In de Europese Unie is het VK (na Zweden) voorloper ten aanzien van de regelgeving voor het bevorderen van het dierlijk welzijn. Met name de in het VK aangekondigde regelgeving met de verplichting tot het huisvesten van niet-lacterende zeugen in groepen per 1 januari 1999 heeft als gevolg dat veel stallen binnen de economische afschrijvingstermijn verbouwd moeten worden. Tot op heden heeft het omschakelen van individuele naar groepshuisvesting de Britse producenten een geschatte f 63 miljoen gekost. Het gevolg is dat de varkenshouders, dierenwelzijns- en consumentenorganisaties druk uitoefenen op de grote supermarkten om over te gaan tot verkoop van bacon en andere varkensvleesproducten afkomstig uit ketens met niet-lacterende zeugen in groepshuisvesting. Gezien het gewicht van de supermarkten als verkooppunt, met 75% van de baconverkoop, kan dit gevolgen hebben voor de concurrentiepositie van de Deense en Nederlandse varkenssector op de Britse markt.

Het doel van dit onderzoek was het kwantitatief verkennen van de relatie tussen de export van Nederlandse bacon naar het VK en de hiervoor benodigde productieomvang op varkensbedrijven. Hierbij zijn de huidige situatie van huisvesting van niet-lacterende zeugen en de in gang gezette ontwikkelingen op het gebied van groepshuisvesting voor deze zeugen bij de belangrijkste producenten voor de Britse baconmarkt, te weten het VK, Denemarken en Nederland, van belang.

Betekenis

De baconexport vertegenwoordigt 12,5% van de exportwaarde van de Nederlandse varkenssector.

Naast het VK zijn Denemarken en Nederland de belangrijkste leveranciers van bacon aan de Britse supermarkten. De zelfvoorzieningsgraad van bacon in het VK bedraagt 39% uit Groot-Brittannië en 7% uit Noord-Ierland. De aanvullende voorziening met bacon voor het VK komt voornamelijk uit Nederland (22%) en Denemarken (26%). In 1996 bedroeg de waarde van de totale baconexport (overwegend naar het VK) van Nederland en Denemarken respectievelijk 703,5 miljoen en 739,6 miljoen gulden.

Regelgeving

In het VK wordt het vanaf 1 januari 1999 verplicht zeugen los te huisvesten op een vloeroppervlak gelijk aan, of groter dan het kwadraat van de lengte van de zeug. Ook moet de smalste binnenzijde van het hok minstens 75% zijn van de lengte van de zeug. Dit impliceert feitelijk een verplichting tot het houden van zeugen in groepen. Op dit artikel in de Britse wetgeving is een uitzondering gemaakt voor zeugen in de periode van zeven dagen voor de verwachte werpdatum tot spenen (The welfare of Livestock Regulations, 1994).

De Deense dierenwelzijnswetgeving is geformuleerd in: (1) De Dierenwelzijnswet, juni 1991, en (2) het EU-directief. In Nederland zijn de minimumeisen voor het houden en verzorgen van varkens vastgelegd in het Varkensbesluit (1 januari 1995). In tegenstelling tot in het VK, worden in Denemarken en Nederland vooralsnog geen wettelijke eisen gesteld aan het houden van zeugen in groepen.

Stand van zaken

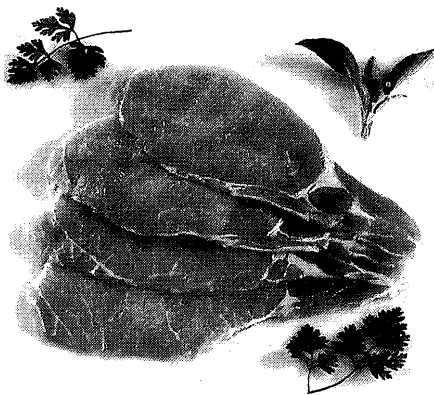
In het VK was, op basis van een onderzoek op 28 13 bedrijven met zeugen, per februari 1996 bijna 80% van de niet-lacterende zeugen gehuisvest in groepen. De meest toegepaste systemen waren groepshokken/-uitlopen met vloer- of trogvoeding, groepshuisvesting buiten in de wei met schuilhutten en groepshokken/-uitlopen met individuele voerbakken. De aangekondigde regelgeving heeft hierbij een belangrijke rol gespeeld. Geschat wordt dat medio 1997 nog 12 tot 13% van de bedrijven in het VK de niet-lacterende zeugen individueel huisvest. Het lijkt realistisch te veronderstellen dat in 1999 op bijna alle Britse varkensbedrijven de niet-lacterende zeugen in groepen worden gehuisvest.

Deze inschatting wordt nog versterkt door de presentatie van de "Tesco codes of practice on animal welfare" door de marktleidende winkelketen Tesco eind juni 1997. Deze Tesco codes zijn duidelijk veel-eisender dan alleen de in het begin van dit hoofdstuk genoemde hokafmetingseisen uit de officiële regelgeving en bestaande kwaliteitsprogramma's (farm assurance protocols) van de sector. Tesco verlangt van toeleveranciers dat reeds per 1 augustus 1997 de biggen met bestemming "vleesvarken voor vers vlees" afkomstig moeten zijn van zeugen in groeps-

huisvesting. Over 12 maanden geldt deze eis ook voor de vleesvarkens bestemd voor alle andere, ook de geïmporteerde, varkensvleesproducten, inclusief bacon en ham. Bovendien worden in deze codes nog een aantal andere houderij-regels gesteld.

Voor Nederland wordt het aandeel van bedrijven met zeugen in groepshuisvesting geschat op 3%. Het aandeel van de Nederlandse zeugenstapel in groepshuisvesting wordt geschat nog kleiner te zijn dan 3%. In Nederland was er de afgelopen jaren geen sprake van een ontwikkeling richting groepshuisvesting. Milieu-aspecten, milieu-eisen bij nieuwbouw en verbouw en problemen bij groepshuisvesting in het verleden spelen hierbij een belangrijke rol. Tot nu toe kiezen de renoverende bedrijven meestal voor individuele huisvesting.

Voor gaste en dragende zeugen in Denemarken is geschat dat in 1996 ongeveer 10% gehuisvest was in groepen. In Denemarken werd 40 tot 50% van de in 1996 gebouwde plaatsen voor drachtige zeugen bestemd voor groepshuisvesting. Per 1 januari 1999 zal bij het tempo van 1996 bijna 20% van de drachtige zeugen in Denemarken in groepen gehuisvest zijn. Voor stimulering van het aandeel groepshuisvesting van zeugen heeft het bestuur van

Rauwe bacon

Gebakken bacon, een succesproduct in het Verenigd Koninkrijk

Danske Slagterier besloten dat de slachterijcoöperaties op basis van contracten met varkenshouders bij groepshuisvesting een toeslag van 20 øre (= f 0,058) per kg boven de geldende notering kunnen geven.

Ontwikkeling

Het VK wordt, bij ongewijzigd afzetpatroon, niet verwacht binnen afzienbare tijd zelfvoorzienend te worden voor bacon, omdat dan jaarlijks 16,4 miljoen varkens extra geproduceerd moeten worden boven de ruim 14 miljoen stuks van de laatste jaren. Dit betekent dat de huidige omvang van de baconimport door het VK ook in de toekomst grotendeels door exportlanden zal worden ingevuld. Voor de Nederlandse export van 94.000 ton baconproducten naar het VK zijn 8 miljoen vleesvarkens nodig. Bij sortering uit het aanbodpakket van slachtvarkens moet gesorteerd kunnen worden uit 20 miljoen in Nederland te slachten vleesvarkens. Dit betekent dat bijna de gehele Nederlandse zeugenstapel op groepshuisvesting zou moeten worden overgeschakeld. Een betere strategie is, voor de benodigde 8 miljoen vleesvarkens voor baconsnitbestemming een gerichte ketengewijze productie en veredeling te organiseren. Dit geldt dan voor 44% van de in Nederland geslachte vleesvarkens of 39% van de totale vleesvarkensproductie.

Circa 40% van de zeugenstapel zal dan in groepshuisvesting moeten worden gehouden.

Bij het huidige Deense afzetvolume van baconproducten moet, om aan de Britse eisen betreffende de herkomstbedrijven van bacon(varkens) te kunnen voldoen, 46,5% van de zeugen in groepen worden gehouden. Bij het geschatte aandeel van 40 tot 50% van de Deense bedrijven dat bij renovatie voor groepshuisvesting kiest, zal Denemarken, vanaf 1996 gerekend en bij ongewijzigd beleid, in negen jaar tijd in de noodzakelijke groepshuisvesting voor haar aandeel op de Britse baconmarkt kunnen voorzien. Gezien het recent ingezette Deense stimuleringsbeleid is de verwachting dat dit beduidend sneller zal worden gerealiseerd.

Ook in andere landen zijn er signalen en ontwikkelingen die wijzen op meer ruimte en bewegingsvrijheid voor zeugen en andere varkens, onder meer in het voor onze sector belangrijke Duitsland.

De conclusie van dit onderzoek is dat het marktaandeel van Nederlandse bacon in het VK zal inkrimpen wanneer de Nederlandse varkenssector er niet in slaagt tegemoet te komen aan de eisen van Britse supermarkten. De mate waarin dit marktaandeel verloren gaat hangt af van de mate waarin exporterende landen inspelen op veranderingen in de Britse consumentenmarkt voor varkensvlees. □